

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobce: **Mgr. J. H.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, o přezkoumání rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 7. 12. 2010, č. j. MHMP 867046/2010, o kasačních stížnostech žalovaného i žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. 3. 2013, č. j. 1 Ad 16/2011 – 62,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 1. 3. 2013, č. j. 1 Ad 16/2011 – 62 **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní průběh řízení

Rozhodnutím ze dne 13. 9. 2010 odňal Úřad městské části Praha 10 žalobci ode dne 1. 8. 2010 dávku příspěvek na živobytí s odůvodněním, že v období ode dne 1. 8. 2010 již nebyl osobou uvedenou v § 26 odst. 1 písm. b) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, neboť výplata podpory v nezaměstnanosti byla přiznána dne 1. 8. 2009 a ukončena ke dni 30. 6. 2010. Příspěvek na živobytí byl přiznán ode dne 1. 10. 2009 a vyplácen do 31. 7. 2010.

Žalobce je vlastníkem nemovitého majetku v katastrálním území Kunratice u České Kamenice o celkové rozloze 8.123 m². Konkrétně se jedná o 1.107 m² zastavěné plochy a nádvoří, 2.825 m² trvalého travnatého porostu a 4.191 m² ostatní plochy. Ode dne přiznání příspěvku tak již podle § 26 odst. 2 citovaného zákona uplynula doba delší než 6 měsíců, po kterou žalobce mohl využít svůj nemovitý majetek, aniž tak ovšem učinil. Na žalobce se tak podle ustanovení § 26 odst. 2 citovaného zákona hledí jako na osobu, která není v hmotné nouzi ve smyslu § 3 odst. 1 písmeno c) tohoto zákona. Správní orgán přitom nepovažoval za důvodné námitky žalobce spočívající v tom, že se uvedený nemovitý majetek pokoušel

neúspěšně prodat prostřednictvím realitních kanceláří, neboť dle jeho názoru nevyvinul žalobce k zužitkování tohoto majetku patřičnou snahu.

Napadeným rozhodnutím ze dne 7. 12. 2010 pak Magistrát města Prahy zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí správního orgánu prvního stupně. Vycházel přitom ze skutkového stavu tak, jak jej zjistil správní orgán prvního stupně, odnětí dávky také stejně odůvodnil. Malou korekci provedl odvolací správní orgán jen ohledně vypořádání opakovaných námitek žalobce ohledně jeho snahy zpeněžit nemovitý majetek nacházející se v jeho vlastnictví. K této otázce uvedl, že se jedná o majetek značné hodnoty, jehož prodejem nebo jiným využitím si jmenovaný může zvýšit příjem. Právní úprava zákona o pomoci v hmotné nouzi umožňuje poskytování příspěvku na živobytí po určitou dobu, v rámci které může příjemce příspěvku na živobytí naložit se svým majetkem odpovídajícím způsobem. Žalobce byl přitom již dopisem Úřadu m. č. Praha 10 ze dne 26. 11. 2009 upozorněn na to, že *„nedojde-li u osoby v hmotné nouzi k využití movitého a nemovitého majetku do uplynutí 6 měsíců, za které tato osoba pobírá příspěvek na živobytí, stává se osobou, která není v hmotné nouzi, a tudíž nárok na tento příspěvek zaniká“*.

Uvedené rozhodnutí na základě podané žaloby Městský soud zrušil pro vady řízení uvedené v ustanovení § 76 odst. 1 písmeno b) s. ř. s. Podle názoru soudu v projednávané věci nebylo doposud spolehlivě prokázáno, že u žalobce, jehož zjištěné příjmy nedosahovaly částky živobytí, byly v rozhodné době takové celkové sociální a majetkové poměry, které mohly i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění jeho výživy a ostatních základních osobních potřeb.

Správní orgány bez jakýchkoliv podkladů učinily závěr, že žalobce má majetek značné hodnoty, jehož prodejem nebo jiným využitím si může zvýšit příjem. Soud souhlasil s žalobcem v tom, že z rozhodnutí není zřejmé, jak se správní orgány vypořádaly s tvrzeními žalobce, že se snažil prodat majetek již dávno předtím, než požádal o dávku pomoci v hmotné nouzi, a ani s tím, že kontaktoval několik realitních kanceláří a inzeroval na webových stránkách, s cílem pozemky prodat. Bylo na správních orgánech, aby spolehlivě prokázaly, že žalobce v rozhodné době prokazatelně neprojevoval dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním a tudíž že ho podle § 3 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi nelze považovat za osobu v hmotné nouzi. Za nesprávný považuje soud závěr učiněný správním orgánem I. stupně, který v rozhodnutí uvedl, že žalobce neprokázal, že po dobu pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi projevil skutečnou snahu zvýšit si příjem prodejem či jiným využitím nemovitého majetku. Tento závěr je navíc v rozporu se skutečným stavem věci, když z obsahu spisového materiálu i z napadených rozhodnutí je zřejmé, že žalobce v řízení naopak předložil podklady prokazující jeho snahu pozemky prodat.

Oba správní orgány ve svých rozhodnutích v dostatečné míře neobjasnily, z jakých důvodů nepovažují žalobce za osobu v hmotné nouzi. Pouhé konstatování o tom, že žalobce má majetek větší hodnoty, bez ohledu na další okolnosti daného případu, nelze považovat za řádně odůvodněné rozhodnutí. Je třeba připomenout, že v řízení podle zákona o pomoci v hmotné nouzi se podle § 66 postupuje podle správního řádu, pokud tento zákon nestanoví jinak. Proto v projednávané věci se správní orgány obou stupňů musely řídit § 3 a § 50 odst. 3 správního řádu a zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, přičemž byly povinny zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch žalobce. Takto vyjádřená zásada materiální pravdy přitom nemohla být modifikována povinnostmi žalobce poskytnout správním orgánům potřebnou součinnost při opatřování podkladů pro vydání rozhodnutí a označit důkazy na podporu svých tvrzení, které jsou stanoveny v § 50 odst. 2 a § 52 správního řádu. V dané věci bylo zahájeno řízení z moci úřední, v němž se zcela jednoznačně vyžaduje důkazní aktivita správního orgánu. Navíc žalobce ve správním řízení svoji povinnost tvrzení

pokračování

i povinnost důkazní splnil, když doložil správnímu orgánu kompletní emailovou korespondenci se všemi realitními kanceláři, které oslovil ve věci nabídky prodeje svých pozemků, navíc relevantním způsobem byl schopen vyvrátit tvrzení správního orgánu o tom, že nekontaktoval jednu z realitních kanceláří, kterou s cílem prověřit jeho tvrzení, oslovil správní orgán.

Podle názoru soudu skutkový stav, který vzaly oba správní orgány za základ svých rozhodnutí, vyžaduje rozsáhlé a zásadní doplnění [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Takto doplněné dokazování přitom nelze provádět ve správním soudnictví, neboť by tím byla nahrazena činnost správních orgánů. Teprve po provedení dokazování toho, zda žalobce vyvíjel snahu, která reálně směřovala k prodeji pozemků, bude možné učinit spolehlivý závěr o tom, zda se v dané věci změnily skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek na živobytí tak, že nárok na tuto dávku zanikl, a že tak byla splněna podmínka pro její odnětí uvedená v § 44 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

II. Kasační stížnosti

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný (Ministerstvo práce a sociálních věcí, na něž ode dne 1. 1. 2012 přešla kompetence Magistrátu města Prahy ve věcech dávek pomoci v hmotné nouzi) kasační stížnost z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

Žalovaný (dále jen první stěžovatel) namítal, že napadený rozsudek se pohybuje v některých aspektech za hranou přezkoumatelnosti. Uvádí-li soud, že správní orgány nezjistily řádně skutkový stav a ten by vyžadoval rozsáhlé a zásadní doplnění, není zřejmé, jaké důkazy opomněly provést a které by tedy měly v dalším řízení vykonat. Rovněž účel dalšího dokazování není zcela zřejmý, neboť je jen povšechně definován prokázáním toho, zda žalobce vyvíjel snahu, která reálně směřovala k prodeji pozemků, podstata problému je však jinde.

V souvislosti s tím první stěžovatel namítal, že soud posoudil nesprávně rozhodnou právní otázku. Ta v projednávané věci spočívá v posouzení, zda ve správním řízení bylo dostatečně prokázáno, že žalobce nevyužil svůj rozsáhlý nemovitý majetek (takřka hektarový pozemek s domkem v okolí České Kamenice) ke zvýšení svých příjmů ze subjektivních příčin či z jiných důvodů. Soudem citované ustanovení § 3 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi se aplikuje v případě, kdy již v průběhu pobírání dávky správní orgán zjistí, že celkové sociální a majetkové poměry posuzované osoby jsou takové, že jí mohou zaručit dostatečné zajištění její výživy a ostatních základních osobních potřeb. V projednávané věci však správní orgány vycházely z ustanovení § 26 odst. 2 tohoto zákona, podle něhož nedojde-li k využití majetku do uplynutí šesti měsíců, za které osoba pobírá příspěvek na živobytí, má se za to, že je osobou, která prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním, tedy není osobou v hmotné nouzi ve smyslu § 3 odst. 1 písm. c) citovaného zákona. Napadený rozsudek se tedy s nosnými důvody správního rozhodnutí zcela míjí.

První stěžovatel je dále toho názoru, že dokazováním ve správním řízení bylo spolehlivě prokázáno a v dostatečné míře objasněno, proč žalobce nebyl od dne 1. 8. 2010 osobou ve stavu hmotné nouze. Bylo totiž najisto postaveno, že žalobce nevyužil svůj hodnotný pozemkový majetek ze subjektivních příčin, neboť nevyvíjel snahu, která by reálně směřovala k jeho náležitému využití a tím ke zvýšení příjmu. Své námítky pak první stěžovatel podpořil další právní argumentací, kde mimo jiné uvedl, že žalobce svůj „veřejný příslib“ směřující ke zpeněžení předmětných nemovitostí rozeslal realitním kancelářím až 30. 7. 2010, přičemž sám připustil, že jedna z oslovených realitních kanceláří mu předložila návrh zprostředkovatelské smlouvy, kterou však v předložené podobě odmítl uzavřít pro její rizikové prvky. Obdobně spekulativní

jsou žalobcova tvrzení ohledně korespondence s kanceláří „REALITY - ŠIROKÝ“. Z toho je zřejmé, že nemovitosti nebyly neprodejné. Závěrem navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Kasační stížnost proti rozsudku Městského soudu v Praze podal včas i žalobce (dále jen druhý stěžovatel), a to rovněž z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Konkrétně namítal, že s ohledem na zjištěný skutkový stav, kdy správní orgán neprokázal nedostek jeho úsilí ke zpeněžení nemovitého majetku, a s ohledem na relevantní právní úpravu bylo povinností soudu napadené správní rozhodnutí zrušit z důvodů uvedených v § 78 odst. 1 s. ř. s. pro nezákonnost se závazným právním názorem k dalšímu vyplácení dávky, nikoliv z procesních důvodů spočívajících v nutnosti dalšího dokazování k uvedené otázce. Dle názoru druhého stěžovatele by tak bylo možno řízení protahovat donekonečna. Dále namítal, že byl zkrácen na svém právu na veřejné projednání věci, neboť souhlas s rozhodnutím bez jednání dal jen pro případ, že jeho návrhu bude vyhověno. Navrhl proto rovněž zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

III. Posouzení věci

Dříve, než Nejvyšší správní soud přistoupil k meritornímu posouzení věci, musel zhodnotit, zda jsou splněny podmínky řízení a zda oba podané návrhy jsou přípustné. V případě kasační stížnosti podané prvním stěžovatelem nemá soud o projednatelnosti kasační stížnosti pochyby, jinak je tomu však u kasační stížnosti podané druhým stěžovatelem. Ten byl totiž v řízení o žalobě úspěšný a napadené správní rozhodnutí bylo k jeho návrhu zrušeno. Za této situace je proto sporné, zda může proti takovému rozhodnutí podat kasační stížnost, zda je s to za této situace splnit povinnost tvrzení o zkrácení na právech a zda takováto kasační stížnost není podána jen do důvodů ve smyslu § 104 odst. 2 s. ř. s.

Byť judikatura Nejvyššího správního soudu k této otázce není zcela jednotná, ve věcech sociálního zabezpečení s ohledem na praxi a judikaturu, která se vyvinula ještě v době řízení o opravných prostředcích (R 68/1971), převažuje názor, že kasační stížnost lze podat i v těchto případech, ovšem pouze za předpokladu, že důvody kasační stížnosti se dotýkají nikoliv pouze právní argumentace a důvodů rozhodnutí obsažených v rozsudku, ale přímo právního názoru, jímž soud ve svém zrušovacím rozsudku správní orgán zavázal. V daném případě se jedná o mezní případ, neboť soud nevyсловil právní názor o meritu věci, ale zrušil správní rozhodnutí pouze z procesních důvodů. Nejvyšší správní soud však nakonec i za těchto okolností přípustnost kasační stížnosti druhého stěžovatele uznal, když přihlédl ke skutečnosti, že závěr Městského soudu v Praze o nutnosti doplnit dokazování je podmíněn předchozím posouzením právní otázky. V tomto směru se ostatně námitky vznesené prvním i druhým stěžovatelem obsahově překrývají, byť každý z nich dospívá při právním hodnocení věci k jinému výsledku.

Při vlastním posouzení věci pak vycházel Nejvyšší správní soud ze skutkového stavu tak, jak byl popsán v obou správních rozhodnutích. Tento skutkový stav sám o sobě ostatně ani nebyl mezi účastníky sporný, sporné bylo pouze jeho hodnocení a právní závěry, které na jeho základě správní orgány učinily. Nejvyšší správní soud má tedy za prokázané, že již v průběhu řízení o žádosti o příspěvek na živobytí byl druhý stěžovatel majitelem výše specifikovaných nemovitostí a současně byl správním orgánem poučen o tom, že nevyužije-li svého majetku do šesti měsíců od počátku výplaty dávky, bude se na něj hledět jako na osobu, která neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním, a nárok na dávku tudíž zanikne. Je rovněž nesporné, že k využití nemovitostí druhého stěžovatele za celou dobu pobírání dávky nedošlo.

pokračování

Před přiznáním dávky zadal druhý stěžovatel dne 5. 10. 2009 jeden internetový inzerát na prodej nemovitostí, na který nikdo neodpověděl. Dle vlastního tvrzení pak také v období do 31. 7. 2010 vylepoval inzeráty na prodej nemovitosti po okolí. Z emailové korespondence doložené samotným druhým stěžovatelem je pak zřejmé, že na realitní kanceláře se s nabídkou prodeje předmětných nemovitostí obrátil až dne 30. 7. 2010, tedy po uplynutí doby šesti měsíců pobírání dávky a předposlední den období, za které byla dávka vyplacena. Doloženy jsou pouze reakce kanceláře REALITY – ŠIROKÝ, v níž jednatel této kanceláře druhému stěžovateli dne 2. 8. 2010 sděluje, že výhradní podmínkou spolupráce je exklusivně uzavřená zprostředkovatelská smlouva a že „*pozemky v Kunraticích jsou za současné nedobré situaci na trhu s realitami nezajímavou investicí. Lokalitu dobře znám, vím o kterou část Kunratic jde. V nedávné době jsme v této části prodávali několik chalup, stavebních pozemků i zemědělských pozemků*“ a reakce realitní kanceláře RAPED.CZ, v níž příslušný pracovník druhému stěžovateli dne 27. 8. 2010 sděluje, že „*v České Kamenici a okolí jsme v minulých letech i v roce letošním zprostředkovali několik úspěšných prodejů nemovitostí. Zprostředkovatelskou smlouvu Vám zašleme obratem. Nabídkovou cenu však stanovíme až po jejich sblédnutí či upřesnění lokality*“.

Výše uvedený skutkový stav pak Nejvyšší správní soud posoudil z hlediska dále citovaných ustanovení zákona.

Podle § 26 odst. 2 zákona č. zákona o pomoci v hmotné nouzi ve znění platném v době vydání napadeného správního rozhodnutí, pokud nedojde k využití nemovitého majetku do uplynutí 6 měsíců, za které pobírá osoba nebo společně posuzovaná osoba příspěvek na živobytí, nejde-li o osobu uvedenou v odstavci 1 písmeno b) (mimo jiné osoba, která pobírá podporu v nezaměstnanosti), má se za to, že jde o osobu uvedenou v § 3 odst. 1 písm. c).

Tomuto ustanovení obsaženému v části třetí zákona předchází ustanovení části druhé, v níž jsou vymezeny některé pojmy, i zde se však konkrétně hovoří o příspěvku na živobytí.

Podle ustanovení § 11 odst. 1 zákona se při posuzování příspěvku na živobytí zjišťuje, s výjimkami uvedenými v odst. 3 až 7, zda mají osoba a společně s ní posuzované osoby možnost zvýšit si příjem vlastním přičiněním. Podle odst. 2 písm. c) se tímto rozumí i prodej nebo jiné využití majetku.

Podle odst. 6 možnost využití prodeje nebo jiného využití nemovitého majetku pro zvýšení příjmu vlastním přičiněním se posuzuje, není-li stanoveno jinak, až po uplynutí 3 měsíců, za které byla dávka vyplacena, pokud nárok na dávku trvá. Toto ustanovení mělo ovšem v tehdejší znění význam primárně z hlediska § 26 odst. 1 písm.a) a c) zákona, tj. pro výši dávky, až sekundárně (po šesti měsících) pro nárok podle § 26 odst. 2 zákona.

Prodej nebo jiné využití nemovitého majetku se pak nevyžaduje za podmínek uvedených v § 11 odst. 4 písm. a) zákona nebo § 14 odst. 2 zákona, tedy v případě, že občan využívá nemovitosti k přiměřenému trvalému bydlení nebo tehdy, pokud je zřejmé, že by prodej nebo jiné využití majetku nebyly úměrné zisku z něj plynoucímu nebo pokud to po něm nelze spravedlivě požadovat.

Nejvyšší správní soud předesílá, že zákon o pomoci v hmotné nouzi vychází z čl. 30 Listiny základních práv a svobod a jeho cílem je zajistit dostatečné hmotné zabezpečení fyzickým osobám, které se ocitnou ve stavu hmotné nouze. Tyto dávky jsou nepojistného charakteru a jejich poskytování se řídí principem subsidiarity. Před přiznáním dávky je tedy osoba v obtížné sociální situaci vždy povinna vyčerpat všechny možnosti ke zlepšení své situace a zvýšení svého příjmu vlastním přičiněním.

Jak bylo již uvedeno výše, při poskytování příspěvku na živobytí, se vedle možnosti zvýšení si příjmu vlastní prací a uplatněním pohledávek vždy zkoumá i možnost prodeje nebo jiného využití movitého i nemovitého majetku. Povinnost snažit se o zvýšení příjmu vlastním přičiněním, tj. i prodejem movitého i nemovitého majetku, má osoba v obtížné sociální situaci, stejně jako u ostatních v zákoně uvedených možnostech, od samého počátku, v tomto případě však zákonodárce zohlednil, že zpeněžení nebo jiné využití takového majetku nebude zpravidla možné okamžitě, a proto s výjimkami uvedenými v 11 odst. 4 písm. a) a § 14 odst. 2 zákona, kdy využití majetku nepožaduje vůbec, stanovil v zákoně omezenou lhůtu, po kterou lze příspěvek poskytovat, aniž by mělo nevyužití majetku dopad do sféry nároku na tuto dávku. Zároveň ovšem zákonodárce vyšel z předpokladu, že svojí povahou je v zásadě každý nemovitý majetek využitelný ke zvýšení příjmu (jak ostatně správně uvádí i první stěžovatel ve své kasační stížnosti), proto v ustanovení § 26 odst. 2 zákona zakotvil nejen beneficium určité doby, po kterou lze pobírat dávku bez zkoumání využití majetku, ale také negativní důsledky, které nastanou v případě, že ve stanovené době k jeho využití ze strany poživatele dávky nedojde. Tímto negativním důsledkem je právní domněnka, podle níž se po uplynutí zákonem stanovené doby má v případě nevyužití majetku za to, že poživatel dávky je osobou, která prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním. V takovém případě nárok na dávku s ohledem na ustanovení § 44 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi zaniká.

Tato právní domněnka je vyvratitelná a neuplatní se v případě, je-li prokázáno, že se nejedná o majetek, jehož by bylo možné ke zvýšení příjmu využít. Důkazy opaku ovšem musí v takovémto případě předložit poživatel dávky, obdobně jako je povinen dokládat při podání žádosti o dávku ostatní své příjmové a majetkové poměry.

V projednávané věci je tak primárně k posouzení, zda důkazy předložené druhým stěžovatelem v průběhu správního řízení prokazují, že jeho nemovitý majetek není způsobilý k prodeji či jinému využití, případně, zda u druhého stěžovatele jsou vzhledem k jeho úsilí dány podmínky pro aplikaci ustanovení § 3 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Ohledně první otázky došel Nejvyšší správní soud k jednoznačnému závěru, že uvedenou skutečnost předložené důkazy neprokazují, a to ani v náznaku. Za prve je třeba zdůraznit, že právní účinky domněnky podle ustanovení § 26 odst. 2 zákona nastaly a nárok na dávku tudíž fakticky zanikl již ke dni skončení výplaty podpory v nezaměstnanosti, pouze výplata dávky trvala až do konce tohoto kalendářního měsíce. K zániku nároku na dávku tak došlo dříve, než vůbec začal druhý stěžovatel reálně shromažďovat důkazy, které by měly prokázat opak, ač k tomu měl k dispozici dobu celých devíti případně desíti měsíců od přiznání dávky.

Za druhé je nutno uvést, že z předložených důkazů nic z toho, co dovozuje druhý stěžovatel, nevyplývá. Není sporu o tom, že předmětný nemovitý majetek nevyužívá druhý stěžovatel k vlastnímu bydlení, ani nic nenaznačuje, že by jeho využití nebo prodej nebyly úměrné zisku z něj plynoucímu, případně že by prodej nemovitostí nebylo možné po druhém stěžovateli spravedlivě požadovat. Sám druhý stěžovatel ostatně nic takového ani netvrdí. Nebyly však prokázány ani jiné, zákonem výslovně neupravené a svou povahou objektivní důvody nevyužitelnosti majetku.

Důkazem objektivní nevyužitelnosti majetku zajisté není skutečnost, že na jediný internetový inzerát druhého stěžovatele a na inzeráty jím vylepované, nikdo neodpověděl. Za relevantní pokus objektivizovat skutečný stav věci lze pak považovat až oslovení realitních kanceláří, k němuž však došlo až „post festum“ po faktickém zániku nároku na dávku. Ani zde z obou doložených odpovědí nikterak nevyplývá, že by nemovitosti druhého stěžovatele byly zcela neprodejně, je z nich pouze zřejmé, že proces případného zpeněžení nemovitostí

pokračování

by mohl být komplikovanější; v průběhu řízení o odnětí dávky byl ovšem tento proces teprve na samém počátku v důsledku předchozího liknavého přístupu druhého stěžovatele. Lze tak uzavřít, že důkaz opaku druhý stěžovatel v průběhu správního řízení nepředložil.

Zbývá tedy posoudit možnost aplikace ustanovení § 3 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Podle § 3 odst. 3 citovaného zákona může orgán pomoci v hmotné nouzi v odůvodněných případech určit, že osobu uvedenou v odstavci 1 písm. a) až e) a písm. g) a h) bude považovat za osobu v hmotné nouzi.

Toto ustanovení slouží především k tomu, aby ve výjimečných případech mohly příslušné orgány pomoci i těm osobám v obtížné životní situaci, které sice nesplňují definiční znaky osoby v hmotné nouzi, avšak s ohledem na okolnosti konkrétního případu by důsledky aplikace zákona pro ně představovaly nepřiměřenou tvrdost. Takováto situace může nastat i v případě, kdy poživatel příspěvku na živobytí v zákonem stanovené lhůtě nevyužil majetek, který vlastní, ke zvýšení svých příjmů a zákon tedy na něj hledí jako na osobu, která se nesnaží zvýšit si příjem vlastním přičiněním, dotyčný však k tomu fakticky vyvinul maximální úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat.

Po posouzení všech okolností případu dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že podmínky pro aplikaci výše citovaného ustanovení § 3 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi nebyly splněny. Jak bylo již uvedeno výše, nebylo prokázáno, že by nemovitý majetek druhého stěžovatele objektivně nebyl využitelný a bylo tedy třeba pouze vyhodnotit, zda subjektivně k jeho využití vyvinul jmenovaný cílené, efektivní a svou intenzitou maximální úsilí, které by umožnilo i v případě nastoupení právní domněnky podle § 26 odst. 2 zákona hledět na něj jako na osobu v hmotné nouzi. Je zjevné, že žádné takové úsilí druhý stěžovatel nevyvinul.

Z koncepce zákona je zřejmé, že osoba v obtížné sociální situaci je povinna usilovat o zvýšení svého příjmu vlastním přičiněním od počátku, a to včetně zpeněžení či jiného využití svého majetku. Druhý stěžovatel se tak zásadně mylí, pokud má za to, že takovouto povinnost mu zákon ukládá až po uplynutí doby 6 měsíců, či dokonce až doby pobírání podpory v nezaměstnanosti, jak uvádí v žalobě. Tyto doby jsou pouze ochrannými dobami, po které nelze nevyužití majetku sankcionovat odnětím dávky. Po dobu pobírání dávky druhý stěžovatel uveřejnil všeho všudy jediný internetový inzerát a podle svého (navíc nedoloženého) tvrzení se snažil nemovitosti zpeněžit i pomocí inzerátů vylepovaných po okolí. Takovéto úsilí za relevantní označit nelze a již vůbec ne za úsilí cílené, efektivní a svým rozsahem maximální možné, jež by odůvodňovalo použití mimořádného prostředku - aplikaci ustanovení § 3 odst. 3 zákona. Rozeslání nabídky realitním kancelářím v předposlední den výplaty příspěvku na živobytí pak sice je relevantní, ale zjevně opožděnou snahou, jež o maximálním možném úsilí druhého stěžovatele ke zpeněžení majetku, které se vyžaduje po celou dobu pobírání dávky, nikterak nesevďčí.

Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že správní orgány správně posoudily právní otázku, zda je druhý stěžovatel osobou v hmotné nouzi, naopak úvahy Městského soudu v Praze k této otázce a k dalšímu procesnímu postupu ve věci se ubíraly odlišným směrem a Nejvyšší správní soud je za správné z výše vyložených důvodů nepovažuje. Byl tak naplněn kasační důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Napadený rozsudek proto Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení. V něm je soud vázán právním názorem tak, že přezkoumávané rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 7. 12. 2010, č. j. MHMP 867046/2010 je zákonné. V dalším řízení pak Městský soud v Praze rozhodne i o nákladech řízení o kasační stížnosti obou stěžovatelů.

K tomu Nejvyšší správní soud pouze upozorňuje, že jakkoliv bylo rozhodnutí Městského soudu v Praze bez jednání procesně bezchybné za situace, kdy považoval napadené správní rozhodnutí za zatížené procesními vadami ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., nelze tento postup aplikovat v dalším řízení po zrušení napadeného rozsudku. Byť je soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu a na výsledku řízení o žalobě nemůže žádný z účastníků ničeho změnit, mají oba právo, budou-li si to i za této situace přát, aby o žalobě bylo rozhodnuto při jednání.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3. s. ř. s.).

V Brně dne 26. února 2014

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu